נהניתי ביקר תפארתו, בגדולת צדקתו ובשלום תורתו, ובפרט מה שערך לפני פלפול נחמד מעט' אורך מה שדרש בסיומו מס' מועד קטן, והי' לי למשיבת נפש, והדר"ג נ"י מבקש לרוני לידע מה יש אתי בזה, והנני לרצונו קצת ואבוא על סוף דבריו, דאית' שלהי מסכת' מ"ק וא"ר לוי כל היוצא מביהכ"נ לביהמ"ד ומביהמ"ד לביהכ"נ זוכה ומקבל פני שכינה שנא' ילכו מחיל אל חיל וכו' אר"ח ב"א א"ר ת"ח א"ל מנוחה אפי' לעוה"ב שנא' ילכו מחיל א"ח יראה אל אלקים בציון, הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכ' מ"ק, ועמד הדר"ג נ"י כי פתח המסכת באות מ"ם משקין בית השלחין, ומסיים המסכת ג"כ באות מ"ם בלע המות לנצח ומחה וכו' מעל כל פנים, ופרו"ת נ"י האריך בזה כדרכו בקדש ובאמת כה"ג הרגיש כבר התוי"ט סוף מס' עוקצין על התחלת דפתח הש"ס מ"ם וגם סיים הש"ס כולו במ"ם יעו"ש:

ונ"ל לענ"ד טעם כללי על רבינו הקדוש אשר רוח ד' דיבר בו ואת הכל יפה עשה עפ"י רוה"ק, והוא כי להיות בכל הענינים ועסקים צריך האדם להקדים ולהזכיר תחילה את ד', גם בחפצי הדיוט צ"ל אי"ה או בעזה"י גם בחפצי שמים כמ"ש ראש המורים הרמב"ם ז"ל התחיל ספרו יד החזקה בלשונו הלא יסוד היסודות ועמוד החכמות וכו' בר"ת שם הוי' ב"ה, ואיתא בספר התמונה והובא ג"כ בבית יוסף באו"ח סימן ל"ב ובלבוש שם טעם ותמונת אות המ"ם פתוחה והמ"ם סתומה הם כ"ו במספר השם הנעלם הוי' ב"ה, לפי"ז ה"ט דרבינו הקדוש בסדרו הש"ס משניות תורה שבע"פ התחיל באות מ"ם פתיחה ולימינה הנוכנת כ"ו מספר שם הנעלם הוי' ב"ה וגם סיים הש"ס מסכ' ברכות וגם מסכ' עוקצין באות מ"ם סתומה ג"כ צורת כ"ו כמספר השם הוי' ב"ה, עד"ה אני ראשון ואני אחרון וכו', וה"ט נמי במסכ' זו דמ"ק ובל"ע פתח במ"ם וסיים במ"ם לרמוז מספר השם בתחילה ובסוף ועי' פי' רש"י פ' ויצא והי' ד' לי לאלקים ביחוד שמו עלי מתחילה ועד סוף כנ"ל:

ועוד נ"ל טעם פרטי על מסכ' זו דמ"ק בלבד עפ"י הקדמה דאית' בספר חסידים סי' תס"ט דיש ותיק שקורין אותו דרבנן וכו' ובספר אספקלריא המאירה פ' בהר פירוש על הזוהר מייתי לי' משמי' דהגאון המקובל אלקי מוהר"ש זצ"ל מאוסטרפאלי דאית' בן בלפוני ליוזי והובא בכתבי האר"י ז"ל שיש ותיק א' ושמו בדרבנן וכו' וכו' והוא יונק מכל האותיות של אל"פ בית"א, חוץ מאות מ"ם פתוחה ואות מ"ם סתומה וכו' יעו"ש, ואם האדם מכהו פעם ב' יהיה המזיק וימית את האדם וכו' והנה שם המס' זו מ'ו'ע'ד ק'ט'ן עולה בגימט' י"ד ב'ד'ל'ג'י'ן או ב'י'ד ד'ל'ג'י'ן כפי גירסת הס' חסידים הנ"ל, ויש מונעים א"ע מללמוד מסכ' זו דמ"ק לפי שוותו במספר שוה על המזיק הנ"ל, א"כ נ"ל מש"ה שלא יהי' למזיק הנ"ל ב'ד'ל'ג'י'ן י"ד בלומדי המסכ' לכן פתח וסיים המסכ' זו במ"ם פתוחה ומ"ם סתומה, שאין המזיק הנ"ל יונק משתי אותיות אלו, ואין י"ד ב'ד'ל'ג'י'ן שולט בהם, וזהו טעם מ"ם סתומה ב"פ למרבה המשרה ולשלום אין קץ והבן, ובמקו"א הארכתי בזה:

ומה שבעלי מסדרי הגמר' רבינא ור' אשי סיימו מסכ' זו דמ"ק במאמר הנ"ל ת"ח א"ל מנוחה אפי' בעוה"ב שנא' ילכו מחיל א"ח וכו', ונ"ל טעמא דכוונתם ז"ל הוא באמרם א"ל מנוחה בעוה"ב פי' שהולכין מב"ע לכסא הכבוד ומעיילין בכל מחיצות עליונות מעלה מעלה ליהנות מזיו השכינה כהולך מביהכ"נ לביהמ"ד וכו' כמ"ש הריטב"א בחי' ומהרש"א בח"א, ונ"ל להשיג במעלות אלקות יותר ויותר היינו ילכו מחיל אל חיל ממדרגה אל מדרגה עד יראה אל אלקים בציון, והנה מ'ו'ע'ד ק'ט'ן עולה בגימ' ח'י'ל ל'פ'ו'נ'ה, ולפי"ז שמייגע א"ע בתורה ועבודה בעוה"ז שהולך מביהכ"נ לביהמ"ד ומביהמ"ד לביהכ"נ הוא משיג השגה יתר ויתר בתורה עליו כתיב וישראל עושה חיל ילכו מחיל אל חיל בנגלה כן הוא ג"כ בעוה"ב, לכך סמך לו מיד מאמר זה ת"ח שעושין כן בעוה"ז, משיגים ח'י'ל נ'ג'ל'ה בתורה אין להם מנוחה בעוה"ב כ"א שם ישיגו ח'י'ל ל'פ'ו'נ'ה שכר הרומזי בהשגות מליאות ד' אשר עין לא ראתה וכו' שנא' ילכו מחיל אל חיל וכו' ר"ל מ'ח'י'ל ה'נ'ג'ל'ה אל ח'י'ל ל'פ'ו'נ'ה וגם שם ילכו מחיל אל חיל עד יראה אל אלקים בציון, ולפי שמסכ' זו מ'ו'ע'ד ק'ט'ן בגימ' ח'י'ל ל'פ'ו'נ'ה במספר שוה, לכן סידרו וסיימו המסכת' בזה ילכו מחיל אל ח'י'ל ל'פ'ו'נ'ה, ויובן עוד עדיפא מטעם אחר סיימו המסכת' במאמר זה, דבשם ע"ב יש שני שמות, השם י"ד הוא מצ"ה, והשם ב"ן הוא ומ"ב, והם בר"ת שם מצ"ה מ'שקין ב'ית ה'שלחין, ומ"ב ו'אלו מ'גלחין ב'מועד, וכל אחד מהם עולה בגימט' מ"ח במספר שוה חי"ל, דהיינו מצ"ה בגימ' עם הכולל חי"ל, ושם ומ"ב בגימ' פשוט חי"ל מ"ח, כמלא פתח המסכת' בשם חי"ל הר"ת התחלת פרק ראשון וכן התחלת פרק אחרון, לכן סיים המסכ' בזה ילכו מ'ח'י'ל אל ח'י'ל וכו', וה"ט לתרץ וליתן טעם על סיומא דמסכ' זו במאמר זה דווקא, לכ"א הדרן עלך ו'אלו מ'גלחין ב'מועד הר"ת שם ומ"ב עולה חי"ל, וגם וסליקא לה מסכת' מ"ק, פי' סליק לעילא ריש המסכת' מ'שקין ב'ית ה'שלחין הר"ת שם מצ"ה עולה ג"כ חי"ל עם הכולל, וזה חדש והבן דספיר סליקה לה פי' מסיימת מסכת' מ"ק בזה ילכו מ'ח'י'ל אל ח'י'ל:

וכן מ'ו'ע'ד ק'ט'ן עולה רע"ט עם הכולל פ"ל דיקין בגימ' מ"כ"ל"ס"כ, וכן מ'ו'ע'ד ק'ט'ן עולה א'ו'ר ח'ס'ד ועולה ג"כ ח'ס'ד ל'ג'ן ע'ד'ן עד"ה י'ו'מ'ם יצוה ד' ח'ס'דו א'ו'ר ח'ס'ד כמלא בשם המסכת' זו מ'ו'ע'ד ק'ט'ן ככלל ומרומז ה'מ'ו'ר'ם וגם ה'ש'כ'ר, וכן כבר רמזנו מ'ו'ע'ד ק'ט'ן עולה בגימ' חי"ל ל'פ'ו'נ'ה, ותיבות ד' מילואי ד' הוי' הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בגמי' ל'פ'ו'נ'ה ע"ה עולה רל"ב והשגת השם ב"ד מלואיו אלו הוא השכר הצפון חי"ל ל'פ'ו'נ'ה, הוא ח'ס'ד ל'ג'ן ע'ד'ן, ג'ד'ו'ל'ה ה'צ'פ'ו'ן שכן ג'ד'ו'ל'ה בגמי' חי"ל א"כ ילכו מ'ח'י'ל אל ח'י'ל כאילו אמר ילכו מ'ג'ד'ו'ל'ה אל ג'ד'ו'ל'ה, לכן פתח המסכ' ב'מ'ם פתוחה בחינת דכולין ח'ס'ד ד' יודי"ן דע"ב, וסיים במ"ם סתומה נוקבין מ'ש'פ'ע ג' ל'ק'ג וא' ד'ב'ן יראה אל א'ל'ק'י'ם ב'צ'י'ו'ן והמ"י ועי' ס' ברית כהונה עולם פ' כ"ב והארכתי עוד בזה, אך זמנא גרמ' לקצר בזה:

ומה שהדר"ג נ"י האריך והלך מחיל אל חיל לבאר באותו ענין בליעות' דקרח עפ"י חקירת פלוסופי', דבר נכון הוא ואודיע לו מה שנלענ"ד בזה דהנה בפ' קרח כתי' הרומו מתוך העדה וכו' כרגע ויפלו ע"פ ויאמר משה וכו' קח המחתה וכו' כי יצא הקצף וכו' ויש לתמוה כיון שאמר הקב"ה שכליון אחר שילכו משה ואהרן משם א"כ הם שנפלו ע"פ ולא הלכו משם, איך עכ"ז החל הנגף ועוד ק"ל על משה ואהרן איך לא עשו מיד כדבר ד' עליהם לילך משם ועוד תמוה שינוי הלשון מהבדלו להרומו וכו' ועי' רמב"ן שתמה עוד מ"ט להרומו היפלא מד' דבר יכול ד' להצילם גם בעומדם שמה ע"ש, ונ"ל דשוב אמר ויהיו המתים במגיפה י"ד אלף ת"ן מאות מלבד המתים ע"ד קרח וכו' הנה מלבד דצריך טעם מאי נ"מ במספר זה, עוד יותר תמוה מלבד המתים ע"ד קרח מאי שייאטי' להכא, פשיטא במגיפה קאמר ובקרח לא החל הנגף וכבר עבר וסיפר הכתוב עונש עדת קרח לעיל במקומו, ונ"ל להיות כל ישראל במספר ת"ר אלף היו, א"כ כמלא חלק הארבעים מת"ר אלף עולה למספר ט"ו אלף, וקיי"ל בתרומה עין יפה תורם א' מארבעים, א"כ ה"ט והבין משה כוונת הקב"ה באמרו הרומו מתוך וכו' ולא הבדלו וכו' כמו מקודם, וע"כ אין ר"ל שהם משה ואהרן יבדלו מתוכם, אלא על ישראל קאמר ה'ר'ו'מ'ו לשון ת'ר'ו'מ'ה דייקא מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע, ולהיות התרומה קדש חשב משה אולי ואכלה אותם ר"ל על כל ישראל מ"ט חלקים חוץ מתרומתם א' מארבעים יהיו נשארים והנותר קדוש יאמר לו כתרומה, ואפשר באמת כך היה רצון הקב"ה לולי הקטרת רק התרומה מתוכם היה נשאר בחיים ה'ר'ו'מ'ו מתוך וכו' ואכלה אותם השאר העדה כרגע, לכן לא אמר ואעשה אותך לגוי גדול לפי שגם מהם ישאר התרומה קדש לד', וע"י הקטרת נהפך הדבר, ולכן ויפלו ע"פ כי לא אמר שהקב"ה שיבדלו מתוכם, ולכן אמר משה קח המחתה וכו' כי החל הנגף וה"ט וירץ אל וכו' והנה החל הנגף ב'ע'ם דייקא ברובם חולין חוץ מתרומה ויתן הקטרת ויכפר על ה'ע'ם דייקא שרוב חולין המ"ט חלקים כולם ויעמוד בין המתים ובין החיים דייקא הנ"ל בין המתים והחיים, בין בין ל"ל, אבל ר"ל כי לולי הקטרת היו מתים כל מ"ט חלקים שעתה נשארו חיים, וחלק המ"ם היה נשאר בחיים הן שמתו עתה כי נהפך הדבר ע"י הקטרת, וה"ט ויעמוד בין ה'מ'ת'י'ם ובין ה'ח'י'י'ם ותעצר המגיפה שהיפך החיים למתים ומתים לחיים ודבורו של הקב"ה נתקיים שמתו התרומה מהם חלק המ"ם כמ"ש ה'ר'ו'מ'ו מתוך העדה הזאת ואכלה א'ו'ת'ם ה'ת'ר'ו'מ'ה מהם כרגע, וה"ט ויהיו המתים במגיפה י"ד אלף ת"ן מאות, וכיון שחלק המ"ם מת"ר אלף הם ט"ו אלף בשוה, וחסר עוד ג' מאות להשלים התרומה, לזה סיים ואמר מלבד המתים ע"ד קרח שהיו ר"ן איש וקרח ומשפחתו ובניו השלימו יפה המנין ט"ו אלף והמגיפה נעצרה ונשארו מ"ט חלקים בחיים וע"כ השלימו עדת קרח המספר שחסרי מהם תי' המספר ת"ר אלף, משא"כ למעלה שאמר הבדלו וכו' ואכלה, ידעו כוונת ד' על תכלית ותלוי בהם לבטל לכן התפללו וכנ"ל ודו"ק והו' רחום יכפר וכו' כי לדעתי נתגלה לי בזה סוד מסודות התורה והוא פלא למבין, והנה אף כי אין דרכי להשיב בשו"ת בעניינים כאלה, שהם דברים העומדים ברומו ש"ע, אבל לכבודו הרב יצאתי קצת למלאות רצונו ומבוקשו:

והדוש"ת יחייהו ויקימהו לפניו, ויאיר עיניו בתורתו, נאם ידידו אוה"נ ומכבדו כדת"ה: הק' יהודה אסאד:

תשובה

תשובות מהרי"א <יהודה יעלה>: אסאד, יהודה בן ישראל<<שאלות ותשובות;>> (17){0} עמוד מס 640הודפס ע"י תכנת אוצר